

Angličtina pro děti

KOUZELNÁ GRAMATIKA

Veronika Vernerová

Ilustrace Radka Filipová

bambóok

Děkuji mým Martínkům a Kate za inspiraci. Děkuji Lucince a Radce za překrásné obrázky. Děkuji všem dospělým, kteří společně se mnou kouzlili, až jsme vyčarovali tuto knížku.

Jak kouzelné bytosti učily Martínka základům anglické gramatiky

„Ach jo, aaaaaach joooo!“
Martínek seděl za svým stolem
v pokojíku, hlavu držel v dlaních
a vzdychal. Ani si nevšiml, že
se v rohu pokoje vznáší malá
černovlasá víla a pozoruje ho.

Pak k němu pomaloučku přiletěla
a posadila se na sešit. Martínek, polapený
ve svém trápení, neviděl nového hosta. Droboučká víla
chvilí neposeděla. Zvedla Martínkovu tužku a klepla ho s ní
přes prsty.

„Au!“ vykřikl Martínek a zděšeně se rozhlížel. Na
sešitě objevil malou vílu, která se na něj usmívala. Protřel si
unavené oči a znovu se podíval. Pořád tam seděla.

„Kdopak jsi?“ zeptal se udiveně. Malá víla se narovnala,
vzlétla trochu výš a uklonila se. „Mé jméno, velevážený
pane Martínku, je víla Gramatika. Přiletěla jsem za vámi
až z dalekého Irska, ze země krásně zelené, plné legend
a pohádek. Vyslala mě Královna víl, protože se už dál
nemohla dívat na vaše trápení.“

„Vy víte, že mám starosti?“ udivený Martínek fascinovaně
sledoval vílu Gramatiku.

„No jistě! Vaše ach, aaaachhhh se rozléhá našimi krásnými lesy a nedá nám spát. Že vy zítra máte angličtinu a vůbec, ale vůbec,“ zdůraznila Gramatika, „nerozumíte anglické gramatice?“

Martínkovi poklesla ramena a smutně se na vílu zadíval. „Ale když ona je děsně těžká!“

Gramatika zakroužila nad jeho sešitem. „A to ti, prosím tě, řekl kdo? Budu ti tykat, jo? Tak se snadněji domluvíme.“

Martínek přikývl. „Anglická gramatika není těžká, to ti já, víla Gramatika, můžu předvést.“ Vytáhla s kapsičky velké brýle a nasadila si je.

„Ty brýle jsou nutné, paní vílo?“

Zkoumavě se na něj podívala a posunula si velké brýle na nose. Ty jí neúměrně zvětšovaly oči, takže vypadala dost děsivě.

„Pročpak?“ zeptala se.

„Nezlobte se, ale hodně mi připomínáte naši paní učitelku z angličtiny a mně je pak nějak špatně od žaludku. Vy bez nich špatně vidíte?“

„Ale ne, jenom jsem chtěla vypadat trošku víc intelektuálně, víš?“

„Jmenujete se Gramatika, to je dost intelektuální, ne?“

„No jak myslíš,“ sundala si víla brýle z nosu. „Řeknu ti náš vilí plán. Každý týden večer tě přijde učit kouzelná

bytost. Musíš být v pokoji sám, rodičům vysvětlíš, že máš hodně učení.“

Martínek přikývl a sledoval vílu, která mu kroužila kolem hlavy a pak se usadila na hromadě učebnic.

„Dnes tě přijde něco naučit skřítek Leprikón z Irska. Jemu jdou bezvadně přítomné časy. Příští týden se za tebou zastaví čarodějnice z Anglie. Ta je expertkou na časy minulé. Možná ti bude vyhrožovat, že tě promění v ropuchu, ale ničeho se neboj. Umí přeměňovat pouze ve slimáky.“ Víla se na chvíli zamyslela, pak vytáhla z kapsičky malý svítek papíru, rozbalila jej a zkoumala. „No ano. Už to mám. Ten další týden tě navštíví druid z Walesu a s tím všechno zopakujete.“ Sbalila svítek do kapsičky a usmála se. „Už máš lepší náladu?“ vzlétla a poplácala ho po rameni. „Čekají tě kouzelné chvíle. Zatím na shledanou, milý Martínku.“ Luskla drobnými prstíky a zmizela.

Martínek seděl dál za stolem a přemýšlel, jestli to byla skutečnost, anebo sen.

Přítomný čas průběhový

se skřítkem Leprikónem

Martínek chvíli zamyšleně seděl a pak přešel ke své knihovničce. Moc rád by věděl, kdo to je Leprikón. Objevil slovník cizích slov a listoval. „Lak, láska... lék, Leprikón. Ano, to je to slovo!“ zaradoval se. V knize stálo:

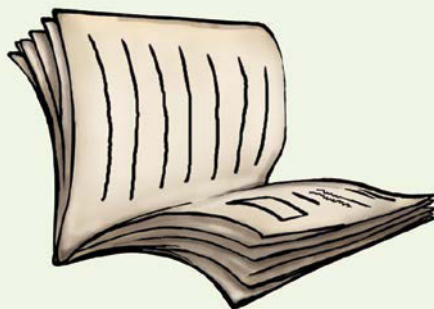
***LEPRIKÓNI** jsou malí mazaní irští skřítkové. Jejich povolání je sice ševcovské, ale spíše je naleznete na konci duhy, jak hlídají velký hrnec s pokladem. Tito skřítkci jsou vysocí asi jako menší banán a nosí velmi výrazný zelený kabátek a klobouček se čtyřlístkem.*

„Tak co? Už víš, s kým máš tu čest?“ ozvalo se za Martínkem. Když se otočil, uviděl malého skřítku v zeleném kabátku a se čtyřlístkem za kloboučkem, jak se snaží odtlačit jeho učebnice a shodit je na zem.

„Potřebujeme místo, prostor!“ hulákal skřítek. „Máš tady moc zbytečných věcí!“ Chytil do rukou učebnici přírodovědy. „Nepotřebujeme!“ Hodil ji na zem. „Matematika? To se učí? Nás učili počítat ovce, stromy v lese a zlaté mince. Tady ty klikyháky nepotřebujeme.“ Velikým obloukem shodil na zem učebnici matematiky.

Martínek ho chtěl zastavit, ale skřítek pokračoval v shazování dalších knih, až na stole zbyl jen sešit a penál.

„Máš nějaké brko?“ zeptal se Martínka.

Ten se poškrábal ve vlasech. „Co je to brko?“

„To jako polapíš nějakého ptáka,“ vysvětloval skřítek, „ukradneš mu peří. Nemusíš všechno, ať po světě neběhá nahatý. A pak si konec pírků zostříš, namočíš do inkoustu a píšeš.“ Skřítek se rozhlédl po pokoji. „Nemáš třeba andulku, kterou bychom oškubali?“

V rohu místnosti si Martínkův papoušek pro jistotu strčil peří na ocásku mezi nohy a schoulil se, aby nebyl vidět.

„A nestačila by jenom tužka?“ Martínek otevřel penál, vyndal z něj ořezanou tužku a podal ji skřítkovi.

„A tím se dá jako psát?“ zeptal se udivený Leprikón a nevěřicně zkoumal to, čemu se říká tužka. Pak se pokusil do sešitu něco načmárat a zářivě se usmál. „Funguje to! To pak musím doma ukázat.“

„Pojď se posadit, chlapče, nemáme celou noc.“ Vyndal si z kapsičky od kabátku hodiny. „Uvidíme, jak dlouho nám to bude trvat.“

Martínek se posadil a pozoroval skřítku. Ten vzal tužku a velkými písmeny do sešitu napsal:

Present continuous

Podíval se na Martínka. „Víš ty, co je PRESENT?“

„Dárek?“

„No to by znělo úžasně – DÁREK průběhový,“ rozchechtal se skřítek. „Ale

máš pravdu. Jeden význam toho slova je dárek. Ten další význam je PŘÍTOMNÝ. Takže přítomný čas průběhový.“ To, co se odehrává v tomto čase, odehrává se právě teď. Děje se to, probíhá to.

Vzal tužku a napsal:

Děje se to:

ted' - now ['naʊ]

v tento moment - at the moment [æt ðə'məʊmənt]

tento týden - this week [ðis 'wi:k]

„Vymysli, chlapče, nějakou větu.“

Martínek se poškrábal na bradě.

„Ty se učíš angličtinu teď.“

Skřítek ho poplácal po zádech. „Výborně.“ Do sešitu napsal:

You are studying English now. [ju: 'ɑ: 'stʌdɪŋ 'ɪŋɡlɪʃ naʊ]

„A teď mě velmi dobře poslouchej. Jsou dvě věci, které v tomto čase nesmí chybět. Uhodneš které?“

„English?“ zeptal se Martínek.

Skřítek se na něj usmál. „Nemyslím v této větě, ale v tomto čase, který používáme. Vymysli další větu.“

„Je už večer, moc mi to nemyslí, pane skřítku.“

„No tak, pár vět ještě dáš!“

Martínek seděl na židličce a přemýšlel. Skřítek se mezitím prohraboval jeho penálem. Po chvíli z něj vytáhl propisku. Zvedl ji v ručičkách k Martínkovým očím. „Co je tohle?“

„To je propiska.“

„A jak to funguje?“

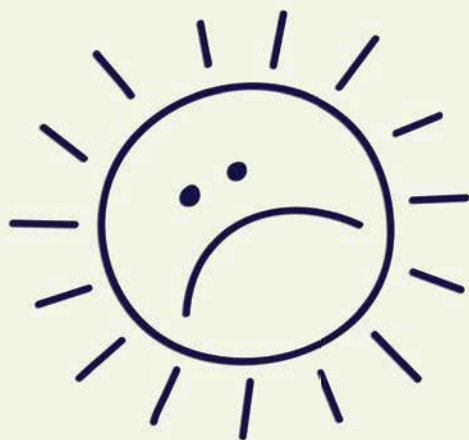
Martínek si ji vzal do ruky. „Podobně jako tužka, jenom nejde vygumovat. Zmáčkl špuntík na konci propisky. Vykoukl hrot. Skřítek se lekl, že málem sletěl ze stolu. Pak Martínek nakreslil smutné sluníčko do rohu papíru. Skřítek, uchvácen, zatleskal ručičkami. „No páni, to mi doma ani nebudou věřit!“ Pak se podíval na sluníčko. „Myslím si, milý chlapče, že na konci hodiny bude veselé.“ Vzal od Martínka propisku. „Nebude vadit, když si tuhle věcíčku vyzkouším?“

Martínek se na něj usmál. „Jen do toho, pane skřítku.“

„A už jsi vymyslel tu větu?“

„Ano,“ hrdě se narovnal.
„Maminka sedí na záchodě teď.“

Skřítek se rozchechtal tak, že si konec propisky málem zabodl do nohy. „No prosím, a že prý jsi unavený!“ Do sešitu pak napsal:

My mom is sitting on the loo. [ˈmaɪ mɒm ɪz ˈsɪtɪŋ ɒn ðə luː]

„Co je to LOO?“ zajímalo Martinka.

Skřítek chvíli přemýšlel, jak to co nejlépe vysvětlit. „Tento neformální výraz používají Angličané. Ty znáš nejspíš slovo ‚toilet‘, ale to by rodilý Angličan nepoužil. Povím ti, jak toto označení vzniklo. Aspoň se o Anglii něco dozvíš.“

„Za starých časů v Anglii lidé v noci používali nočníky.“

Martínek nevěřil svým uším. „Pane Leprikóne, to myslíte nočník, na který chodí mimina?“

„Vypadal trochu jinak, ale funkci měl stejnou. Panstvu se v noci nechtělo chodit daleko vykonávat potřebu. A ráno pak služebné vylévaly nočníky z okna.“

„Teď si děláte legraci, že? Vždyť to mohlo někomu šplouchnout přímo na hlavu!“ Martínek si znechuceně představoval celou situaci a byl vděčný, že mají doma moderní splachovací záchod.

Skřítek pokračoval. „No právě, mohlo to někomu slítnout na vyčesanou hlavičku, a tak služebné volaly: ‚WATER LOW!‘ (Padá voda.) A protože bylo brzy ráno a nechtěla se jim volat celá věta, tak to postupem času zkrátily na: ‚LOO‘. Anglie je země, kde se tradice zachovávají, takže i tento výraz přetrval do dnešních dní. Pánové tehdy pro jistotu nosili na hlavách cylindry (TOP HAT). Přece jen se mohlo stát, že by přeslechl varovné ‚LOO‘.“

„Cylindr máte na hlavě taky z tohoto důvodu? Aby na vás omylem někdo nevyhlídl něco nemilého?“

Leprikón se rozesmál. „Jsi všímavý chlapec, ale já ho mám z jiného důvodu.“

„Z jakého?“

Leprikón si pošoupl klobouček kousek na stranu. „Protože mi velmi sluší. A teď zpět do práce. Pokus se vytvořit jinou větu, která by vyjadřovala, že se teď něco odehrává.“

„Táta sedí na záchodě?“ zkusil Martínek.

Skřítek se na něj pochybovačně podíval. „Když tam sedí máma, tak tam nemůže sedět i táta. Něco jiného bych prosil.“

„Táta se teď dívá na televizi.“

„Moc hezký,“ pochválil jej skřítek a psal:

My dad is watching TV now. [maɪ dæd ɪz wɒtʃɪŋ ˈtiːviː naʊ]

„A co dělá tvůj papoušek?“

Martínek se podíval do rohu pokoje. „Papoušek teď spí.“

„Přesně tak,“ usmál se skřítek. „Lenoch jeden!“

The parrot is sleeping now. [ðə ˈpærət ɪz sliːpɪŋ naʊ]

„Teď se podívej do sešitu a najdi, co mají ty věty společné. Budou to dvě věci. Já zatím půjdu vzbudit papoucha,“ usmál se škodolibě Leprikón.

V sešitě byly pod sebou napsány věty:

You are studying English now. [ju: 'ɑ: 'stʌdɪŋ 'ɪŋɡlɪʃ naʊ]

My mom is sitting on the loo. ['maɪ mɒm ɪz 'sɪtɪŋ ɒn ðə lu:]

My dad is watching TV now. [maɪ dæd ɪz wɒtʃɪŋ ,ti:'vi: naʊ]

The parrot is sleeping now. [ðə 'pærət ɪz sli:pɪŋ naʊ]

Martínek měl hádanky rád, a tak zkoumal text. „My“ bylo pouze ve dvou větách, takže to nebylo společné pro všechny. Ve všech větách ale bylo **-ING (study -ing, sitt -ing, watch -ing, sleep -ing)**.

Co ale je ta druhá věc? To asi bude trochu složitější. Chvilí si nevěděl rady, ale pak si toho všiml. Ve všech větách se opakovalo sloveso být v různých podobách. Přece se učili, že sloveso být má tyto tvary v různých osobách (am, is, are):

I	am	we	are
you	are	you	are
he, she, it	is	they	are

Nadšeně zatleskal. „To musí být ono!“ Podíval se, co dělá skřítek. Ten stál před papouškovou klecí a šklebil se na něj. Papoušek vyděšeně zíral a snažil se natlačit na opačnou stranu klece.

„Už to mám, pane skřítku!“ Toho očividně mrzelo, že musí opustit tak skvělou zábavu. „Já se vrátím,“ varoval papouška.

„Tak ukaž, co jsi vykoumal.“

„V každé větě je ke slovesu přidělané **-ING**.“

„Jsi šikovný chlapec!“ zajásal Leprikón. „A co je ta druhá věc?“

„V každé větě je taky v různých podobách sloveso být. Třeba **is, are, am**.“

„Tomu říkám správná odpověď,“ mrkl na něj skřítek.

Martínek se po dlouhé době zase cítil šťastný. Zjistil, že ho hodina se skřítkem celkem baví.

„Jenom nechápu, pane skřítku, proč je ve slovese sedět **SIT**, jedno **T** navíc – **SITT**.“

„Jsi ty ale kluk zvědavý! Ale to je dobře.“

Skřítek napsal do sešitu:

sit [sit]
put [pʊt]
win [win]
swim [swim]
run [rʌn]

„Co mají tahle slova společné?“

Martínek se na ně zadíval. „Jsou jednoslabičná?“

„Ano, ano. Tak dobrého studenta jsem už dávno neměl!“ pochvaloval si skřítek. „A co ještě?“

„Jsou vyslovená krátce?“

„Na mou věru, Martíčku, nechápu, proč jsi tak vzdychal, když ti to tak jde. Přesně tak. Jsou to téměř vyštěklá slova, že? Jako když pejsek štěkne. A pokud jsou slova takhle krátká, a ještě navíc krátce vyslovená, s krátkou samohláskou, pak v tomhle čase musíš poslední písmenko slovesa zdvojit.“ Skřítek psal:

He is sitting. (sedí) [hi: ɪz 'sɪtɪŋ]

He is putting. (pokládá) [hi: ɪz 'pʊtɪŋ]

He is winning. (vyhrává) [hi: ɪz 'wɪnɪŋ]

He is swimming. (plave) [hi: ɪz 'swɪmɪŋ]

He is running. (běhá) [hi: ɪz 'rʌnɪŋ]

„A co takové sloveso EAT?“ zajímal se Martínek.

„To vyslovuješ dlouze (ÍT), takže to tam nepatří.“

Myslím, že tomu začínám rozumět,“ radoval se.

„Jsem moc rád,“ uklonil se skřítek.

„My z toho, pane skřítku, zítra píšeme test.“

„A ty jsi v tom plaval jako mastné oko v polívce, co?“

„Tak nějak.“

Když už jsme u toho, pak si ještě, Martíčku, dej pozor na jednu věc. Zrádná jsou slovesa, která končí na -E, vymyslíš nějaké?“ Martínek napsal do sešitu:

write [raɪt]

take [teɪk]

drive [draɪv]

make [meɪk]

„Paráda! Víš, proč jsou tato slova zrádná?“

Martínek zavrtěl hlavou.

„Protože před tím, než tam přidáš -ING, musíš -E na konci slova oddělit, aby se to slovo pak dalo vůbec přečíst.“
Skřítek psal:

She is writing. (píše) [ʃi: ɪz 'raɪtɪŋ]

She is taking. (bere) [ʃi: ɪz teɪkɪŋ]

She is driving. (řídí) [ʃi: ɪz 'draɪvɪŋ]

She is making. (dělá) [ʃi: ɪz 'meɪkɪŋ]

„Nezapomínej na to, chlapče. Jakmile uvidíš v tomto čase proradné -E na konci slova, dej ho pryč, a až potom tam dej -ING.“

„Budu si to pamatovat,“ slíbil Martínek.

„A mohl bych se ještě na něco zeptat?“

„No jasně!“

„Co když to sloveso končí na **tvrdé -Y**?“

„Napiš příklad.“

„Třeba...“

play [pleɪ]
stay [steɪ]

„To vůbec nevadí. Budeš mít dvě YI za sebou. To se dá vyslovit.“

He is playing. (hraje) [hi: ɪz pleɪŋ]
She is staying. (zůstává) [ʃi: ɪz steɪŋ]

„Z čeho zítra píšete test?“ zeptal se skřítek?

„Paní učitelka říkala, že z kladných vět, otázek a záporu.“

„Nějaká náročná, řekl bych. Počkej tady chvíli, odpočiň si. Já zajdu zatahat papoucha za ocas a pak budeme pokračovat. Jak se vůbec ten pták jmenuje? Příští hodinu se na něm proletím po pokoji,“ řekl Leprikón vítězoslavně. „Jenom ho musím nejdřív zkrotit.“

Martínek se zadíval na chudáka papouška. Ten měl jedno oko zavřené a druhým ostražitě sledoval skřítku. „Jmenuje se Pepík.“

„Pepíku, ptáčku, už jsem u tebe.“ Pepík naježil peří a sledoval, jak se k němu nevíтанý cizinec hrne.

Martínek si lehl na postel a ještě jednou si prošel sešit. Není to tak těžké, jak si myslel. Zatím to celkem jde. Na chvíli pak zavřel oči.

Vzbudilo ho lechtání pod nosem. To ho skřítek lechtal papoušcím pírkiem. „Je čas dát se znovu do práce. Čekají na nás otázky.“ Martínek se podíval k ptačí kleci. Pepík uraženě zíral na skřítku.

Ten si mezitím vylezl na stůl a do sešitu napsal:

QUESTIONS (otázky)

Pod to opsal první větu, kterou dělali: